دبیر انجمن مدیریت فناوری و نوآوری در پاسخ به «فرهیختگان»:

تمرکز بر توسعه زیرساخت در سازمان هوش مصنوعی اشتباه بود

زهرا رمضانی
خبرنگار گروه دانشگاه

هوشمندسازی صنایع را باید یکی از مؤلفه‌های اصلی برای کاهش مصرف انرژی و رسیدن به تولیدات باکیفیت‌تر در عرصه‌های مختلف صنعتی دانست. موضوعی که راهکارهای رسیدن به آن نیازمند تعامل بخش‌های مختلف دارد تا صنایع کشور بتوانند از ظرفیت نوظهور و البته قدرتمند امروز در دنیا به نحوه مطلوب استفاده کنند. همایش یک‌روزه «هوش مصنوعی و هوشمندسازی صنایع» قرار است از سوی صندوق پژوهش و فناوری اقتصاد دیجیتال در ۲۸ بهمن‌ماه در مرکز همایش‌های بین‌المللی سازمان استاد و کتابخانه ملی ایران برگزار شود. همایشی که تمرکز اصلی آن معرفی پروژه‌های موفق، بررسی ظرفیت‌های راهبردی و به‌صرسانی عرضه و تقاضای فناوری بوده و قصد دارد تا بستری برای توسعه و به‌کارگیری هوش مصنوعی در صنایع بالغ در چهار حوزه انرژی (نفت، گاز، پتروشیمی و برق)، فینتک و بانکداری، فولاد و صنایع معدنی و تلکام ایجاد کند. در همین راستا نیز روز گذشته نشست خبری آن با حضور مهدی الیاسی، معاون سیاستگذاری و توسعه معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری، ابوالفضل باقری، مشاور اقتصاد دانش‌بنیان معاونت علمی و فناوری، مهدی محمدی، دبیر انجمن مدیریت فناوری و نوآوری و رئیس شورای سیاست‌گذاری همایش و محمد موسی‌زاده موسوی، مدیرعامل صندوق اقتصاد دیجیتال و دبیر همایش در محل این معاونت برگزار شد.

زمینه‌سازی همکاری بنگاه‌های بزرگ با شرکت‌های دانش‌بنیان

در ابتدای این نشست مهدی الیاسی، معاون سیاست‌گذاری و توسعه معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری با تأکید بر اینکه هدف ما شکل‌گیری همکاری و ارتباط شرکت و بنگاه‌های بزرگ با شرکت‌های دانش‌بنیان است، افزود: «این همایش نیز با هدف معرفی دستاوردها، تجارب، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های شرکت‌های حوزه هوش مصنوعی و شناسایی نیازهای صنایع بالغ کشور برگزار می‌شود.»

به گفته این مقام مسئول، هدف اصلی از برگزاری این همایش یک‌روزه، کمک به ایجاد بستری برای به‌صرسانی عرضه و تقاضای فناوری در حوزه هوش مصنوعی و همچنین معرفی ظرفیت‌های طرفین برای توسعه و به‌کارگیری این فناوری در صنایع مختلف خواهد بود.

ایران در حوزه هوش مصنوعی برندینگ خوبی دارد

ابوالفضل باقری، مشاور اقتصاد دانش‌بنیان معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان در این نشست در پاسخ به سؤال «فرهیختگان» درباره اینکه فاصله موجود در حوزه هوش مصنوعی ایران نسبت به دنیا را چگونه می‌توان کاهش داد و چه بخش‌هایی باید در این زمینه نقش‌آفرینی کنند، گفت: «نکته اول اینکه در توسعه فناوری حالا چه فناوری در حوزه هوش مصنوعی، چه نانو و چه زیست فناوری مهم‌ترین نیاز و الزامی که وجود دارد، بحث مارکت و بازار آن است. در اینجا هم باید بگویم که خوشبختانه کشور ما هم کشور پرجمعیتی بوده و هم توان و پتانسیل بزرگی در این زمینه دارد. یعنی از منظر مارکت و بازار مشکلی نداریم و صنایع بالغ و بزرگ مختلفی مانند پتروشیمی‌ها، بانک‌ها، فولاد و... را در کشورمان داریم.»

او با تأکید بر اینکه حتی مجموعه‌ها و صنایعی که شاید در وهله اول بزرگ به نظر نرسند مانند صنایع غذایی و کشاورزی که چگالی دانشی بالایی هم دارند، افزود: «یعنی ما در حوزه هوش مصنوعی مارکت خوبی را در کشور داریم و اینکه چه کسانی باید وارد شوند طبیعتاً یک بخش آن همان بازار است و بخش دیگر هم ارائه‌دهندگان قرار می‌گیرند. اما واقعیت این است که در حوزه هوش مصنوعی ما هم مسئله زیرساخت و سخت‌افزار و هم مسئله نرم‌افزار را داریم.»

مشاور اقتصاد دانش‌بنیان معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان تصریح کرد: «در بحث نرم‌افزار، قابلیت‌ها و توانمندی‌های زیادی و شرکت‌های قوی زیادی داریم و از جهت توانمندی شاید فاصله‌ما‌ن نسبت به دنیا بسیار کم باشد. اما در عرصه سخت‌افزار، فاصله زیادی داریم و این را فراموش نکنیم که سخت‌افزار های تک شاید در دنیا در انحصار چند شرکت معدود باشد. به طوری که حتی اگر مثلاً ترکیه هم بخواهد در حوزه هوش مصنوعی ورود کند از حوزه سخت‌افزاری وابستگی به این شرکت‌ها خواهد داشت. طبیعتاً ما نیز گیم‌مان در حوزه سخت‌افزاری بیشتر است هرچند که تلاش‌هایی هم در این زمینه صورت گرفته اما باید ادامه پیدا کند.»

او با تأکید بر اینکه در پیوند بحث عرضه و تقاضا باید کارهای بیشتری صورت بگیرد، گفت: «با این حال حمایت‌هایی هم داریم مثلاً اگر شرکتی بخواهد زیرساخت را تهیه و این زیرساخت هم درون‌زا باشد امکان حمایت از آن‌ها در قالب بوم‌سازی وجود دارد و چنانچه در حوزه‌هایی باشد که امکان بوم‌سازی نداشته و باید تجهیزات های‌تک وارد شود؛ باز هم این امکان را فراهم کرده‌ایم.»

از حیث زیرساخت نمی‌توانیم با آمریکا و چین رقابت کنیم

در ادامه مهدی محمدی، رئیس شورای سیاست‌گذاری همایش «هوش مصنوعی و هوشمندسازی صنایع» در پاسخ به این سؤال که فاصله‌مان با توجه به سرعت تغییرات تکنولوژی و رونمایی از هوش مصنوعی چین بیشتر خواهد شد، گفت: «آنچه امروز توسط چین اتفاق افتاده تنها گوشه‌ای از کل بازار هوش مصنوعی است. بازار هوش مصنوعی حداقل ۴ مدل را شامل می‌شود. یک لایه آن بحث زیرساخت و پردازنده‌های لازم برای تحلیل داده‌های کلان است. یک لایه هم بحث دیتا و میزان دسترسی به داده برای ایجاد الگوریتم‌های پیچیده و شبکه‌های پیچیده است. لایه بعدی که روی این دو لایه سوار است، به پلتفرم‌هایی مربوط می‌شود که سرویس روی آن‌ها پیاده‌سازی می‌شود. یک لایه بعدی هم داریم که به اصطلاح سرویس‌هایی است که در عرصه‌های مختلف ارائه می‌شود مانند سرویس‌هایی که در شهر هوشمند و یا خانه هوشمند ارائه می‌شود.»

او ادامه داد: «واقعیت آن است که در لایه زیرساخت و توسعه زیرساخت‌های لازم، معتقدم شکاف زیادی با دنیا داریم و حتی در لایه بهره‌برداری هم وضعیت اینگونه است. یعنی ما نمی‌توانیم از پردازنده‌هایی که در کشور وجود دارد حتی برای بهره‌برداری هم استفاده کنیم چه برسد به اینکه خودمان بخواهیم جزو توسعه‌دهندگان پردازنده‌ها باشیم. در این بخش حتی چین هم کاری نکرده است. یعنی این کشور در حوزه زیرساخت‌های لازم برای پردازش حداقل فعال شرکت نوانمندی ندارد البته بعید نیست طی دو ماه آینده یک شرکت هم در این زمینه ارائه دهد.»

رئیس شورای سیاست‌گذاری همایش «هوش مصنوعی و هوشمندسازی صنایع» ادامه داد: «در لایه دیتا ما یک مشکلی نسبت به چین و آمریکا داریم؛ چراکه دیتا درنهایت روی پلتفرم‌ها تولید می‌شود. به همین دلیل ما نیازمند پلتفرم‌های بزرگی هستیم و اگر می‌بینید که آمریکا و چین در این زمینه موفق بوده‌اند به دلیل آن است که در آمریکا فیس‌بوک، اینستاگرام و یوتیوب فعال بوده و بعد از آن هم چین پلتفرم‌های بزرگی را دارد و این‌ها نقش اهرم را به‌منظور استفاده از هوش مصنوعی برای این دو کشور بازی کرده است؛ چرا هیچ‌گاه ما این اتفاق را در ژاپن و اتحادیه اروپا نمی‌بینیم، مگر آن‌ها توانمندی‌های کمی در این زمینه دارند؟ دلیلش این است که دسترسی به دیتای کمتری دارند. ما در این بخش هم شکاف داریم و اصلاً پلتفرمی در آن ابعاد نداریم که بخواهیم به وسیله آن چنین ظرفیتی را داشته باشیم.»

او اظهار کرد: «با این حال اگر بتوانیم دسترسی به داده‌های بین‌المللی و زیرساخت‌های قدرتمند بین‌المللی داشته باشیم شاید در دو لایه بعدی به خصوص در لایه چهارم بتوانیم کارهایی را انجام دهیم که البته موضوع همایش هم لایه چهارم است. هر چند که طبیعتاً باید برای همین لایه هم زیرساخت‌هایی را فراهم کنیم اما روی همین زیرساخت‌های موجود هم می‌توان سولوشن‌های خوبی را ارائه کرد. معتقدم لایه چهارم هنوز در دنیا هم به اصطلاح مانند یک اقیانوس آرام است. یعنی رقبای کمی دارد اما در دو لایه اول دیگر امروز رقابت بسیار تنگی بین آمریکا و چین وجود دارد و مابقی کشورها هم در لایه سوم و چهارم به ویژه در لایه چهارم خودشان را جامعی می‌کنند.»

محمدی خاطرنشان کرد: «تصور می‌کنم امروز فرصت این‌گونه نیست که بخواهیم از لایه پایین به سمت بالا حرکت کنیم بلکه باید از بالا به پایین حرکت کرده و به تدریج زیرساخت‌ها را توسعه دهیم. معتقدم اصلاً یکی از چالش‌های اصلی در سازمان ملی هوش متصنوعی نیز آن است که از پایین به سمت بالا حرکت کرده یعنی تمام دغدغه روی توسعه زیرساخت متمرکز شد، مسئله‌ای که باعث شد تا لایه‌های اصلی که باید در آن کاربرد هوش مصنوعی را به مردم نشان داد و از طریق آن حل مسئله می‌کردیم و جنبه‌های اقتصادی را به جامعه نشان می‌دادیم، بی‌نتیجه بماند. قطعاً اگر نتوانیم منابع برای این حوزه جذب کنیم، با شکست روبه‌رو می‌شویم و برای جذب منابع هم لازم است که در لایه چهارم حرکت کنیم.»

دکتر طهرانچی در آیین اختتامیه جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی:

باید فرهنگ را به هسته اصلی دانشگاه برگردانیم

جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی روز گذشته به مرحله آخر خود رسید و با معرفی ۲۴ برگزیده از میان ۸۶۶ اثر به کار خود پایان داد. جشنواره‌ای که به همت مرکز فرهنگی دانشگاهی امام خمینی و انقلاب اسلامی با همکاری معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم تحقیقات و فناوری برگزار شد و مطالعات انقلاب اسلامی و اندیشه‌های امامین انقلاب را در ۴ حوزه رسانه دکتری، کتاب، پایان‌نامه و طرح پژوهشی مدنظر قرار داد. در آیین اختتامیه این جشنواره دکتر طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی، وحید شالچی معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، فرزاد جهان‌بین معاون فرهنگی دانشجویی دانشگاه آزاد، کیهان برزگر مدیرکرد و علوم سیاسی و روابط بین‌الملل دانشگاه آزاد دامادخلیل محمدی، رئیس مرکز فرهنگی دانشگاهی امام خمینی، هیئت داوران و جمعی از اساتید و برگزیدگان حضور داشتند. از برگزیدگان تقدیر به عمل آمد. **فرهیختگان** به بخش‌هایی از آیین اختتامیه این جشنواره گزارش کرده و در حاشیه آن با سه تن از برگزیدگان هم گفت‌وگو داشته که در ادامه از نظر می‌گذرانید.

دانشگاه‌ها باید زاینده مشاهده‌گر و نظریه‌سازباشند

دکتر محمدمهدی طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در مراسم اختتامیه «دومین جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی» که صبح دیروز در سازمان مرکزی دانشگاه آزاد برگزار شد، ضمن گرامیداشت ده‌مبارک فجر و تبریک اعیاد شعبانیه، یادو خاطره امام خمینی (ره) معمار کبیر انقلاب اسلامی و شهدای انقلاب و شهدای مقاومت را گرامی داشت. دکتر طهرانچی در این مراسم در ارتباط نقش دانشگاه در نظریه‌پردازی علوم اجتماعی، گفت: «در خصوص دانشگاه توجه به این نکته لازم است که دانشگاه‌ها زاینده و مولد است و یا مقلد. دانشگاهی که مقلد است، فقط گوش است و قدرت فراگیری خوبی دارد ولی قدرت مشاهده ندارد. واقعیت این است که از ابتدا دانشگاه در ایران به عنوان یک دانشگاه مقلد وارد شد.» وی ادامه داد: «دانشگاه‌هایی که در غرب یا گذاشته شد، دانشگاه‌های مشاهده‌گر است و باپدیده‌های اجتماعی رشد می‌کند. وقتی می‌گوییم علوم جامعه‌شناسی، به معنی علمی است که جامعه با آن رشد کرده و توانسته گزاره‌ها را به نظریه تبدیل کند.»

رئیس دانشگاه آزاد با بیان اینکه در دانشگاه‌های مقلد رابطه بین دانشگاه و زیست‌بوم قطع است، اظهار داشت: «اگر لازم باشد کاری در دانشگاه صورت بگیرد، این است که ما باید بتوانیم دانشگاهی مشاهده‌گر و نظریه‌پرداز داشته باشیم. وقتی در دانشگاه نظریه داشته باشیم، نظریه به شما اجازه می‌دهد که در شناخت پدیده از جواب مختلف عمل کنید و بعد پیش‌بینی انجام دهید. درحقیقت کاری که علم انجام می‌دهد، پیش‌بینی‌پذیری است و از مشکلات پیشگیری می‌کند.» وی با اشاره به برگزاری جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی گفت: «این جشنواره که به همت معاونت‌های فرهنگی دانشگاه آزاد و وزارت علوم برگزار شده، کار مفیدی است که جای قدردانی دارد که کمک کردند بحث کتاب انقلاب اسلامی را به عنوان یک گزاره در دانشگاه داشته باشیم. اما توجه به یک نکته در این زمینه بسیار حائز اهمیت است که دو واقع برگزار کردن این قبیل جشنواره‌ها توسط معاونت‌های فرهنگی نشان می‌دهد هنوز این قوام در خود دانشگاه پیدا نشده است که به عنوان یک جوهره علمی به مسئله نگاه کنیم و هنوز به عنوان امر کناری به آن نگاه می‌شود.»

دکتر طهرانچی خاطرنشان کرد: «موضوع مهم این است که ما باید فرهنگ را به هسته اصلی دانشگاه برگردانیم. باید آموزش‌های فرهنگی، پژوهش‌های فرهنگی و کاربست‌های فرهنگی داشته باشیم، چون ما امر فرهنگی باید مطالعات و پژوهش‌های فرهنگی صورت گیرد.» وی در ادامه با تأکید بر اینکه انقلاب اسلامی یک امر دفعتاً و حادثه‌ای نبوده و نیست، گفت: «انقلاب اسلامی پاسخ یک ملت تاریخ‌دار با چند هزار سال سابقه حکمرانی، به پدیده جدید حضور مردم در نظام دولت است. اگر به تاریخ نگاه کنیم، مشاهده می‌کنیم در منطقه ما همواره دو نوع حکمرانی پادشاهی با خلافت وجود داشته است. ادبیات خلافت و پادشاهی به نوعی با هم فرق داشته، اما تمامیت این دو امر یکی است. مردم بزرگ ایران از ۱۲۰ سال پیش می‌خواستند پاسخی برای خروج از حکمرانی بخش پادشاهان به یک حکومت مردم‌محوری که با زیست‌بوم، فرهنگ و پیشینه این منطقه و مردم بخواند، بدهند.»

دکتر طهرانچی ادامه داد: «مردم به دنبال پیدا کردن راه‌حل بودند. انقلاب اسلامی دوواقع یک امر نخبگانی - مردمی بود. این نشان از شعور بالای مردم و همچنین همراه بودن بخش نخبگان با مردم دارد، به طوری که ما همراهی کامل روحانیت با مردم را نیز مشاهده می‌کنیم و بخش نخبگانی نیز به آن اضافه می‌شود.»

رئیس دانشگاه آزاد خاطرنشان کرد: «تلاش مردم در این زمینه یک دوره ۵۸ تا ۶۰ ساله را دربر داشت و می‌توان گفت این حرکت از سال ۱۳۴۲ شروع می‌شود، شکل دوم و قوام یافته‌ای پیدا می‌کند و با نظریه ولایت فقیه و مردم‌سالاری دینی در سال ۱۳۵۷ به یک قانون اساسی و منشور ایجاد دولت تبدیل می‌شود.» وی ادامه داد: «باید این رشدیافتگی را در مقابل این موضوع قرار دهیم که نظام سلطه و استعمار هنوز در منطقه ما دوراه‌حل بیشتر پیش روی کسی نمی‌گذارد. این دوراه‌حل عبارتند از استبداد یا آشوب. مثال این امر نیز در برخورد نظام سلطه با حرکت ایران در مصر قابل مشاهده است. درواقع غرب در منطقه ما هیچ فرمول بومی که حضور مردم را تضمین کند، ندارد.»

انقلاب اسلامی خلق دولت توسط یک اندیشه باسابقه بود

دکتر طهرانچی تصریح کرد: «۱۵۰۰ مردم بزرگ، باانتبشه، فرهنگ‌دار و عالم ایران در سال ۱۳۵۷ تهایه کرد «انه» به رژیم پهلوی نوبه دلکه این «انه» به رژیم پادشاهی چندصدساله در مواجهه با پدیده‌های جهانی نبود. حرکت مردم در آن زمان یا یک سابقه نخبگانی و فرایندی بیشتر از صد سال تفکر جلو آمد و بروز آن قانون اساسی کشور، یعنی خلق دولت توسط یک اندیشه، خلق دولت توسط یک اندیشه توانست یک دوره ۴۰ ساله را کنار پشت سر گذاشته و دوره دوم تحت عنوان گام‌دوم انقلاب اسلامی را پیش روی خود دارد. این یک دستاورد و موفقیت برای ملت باقرحک و باریشه ایران است.» وی با تأکید بر اینکه ما باید در زمینه انقلاب اسلامی و حرکت‌هایی که ایجاد شد، گزاره‌های خود را به نظریه تبدیل کنیم، گفت: «درست است که ما یک نظریه دل مرکزی با نام مردم‌سالاری دینی داریم اما نظریه‌های دیگری داریم باید بسط و گسترش پیدا کند تا بتواند گزاره‌هایی را تولید کند که این گزاره‌ها بین گزاره‌های مردم و گزاره‌های حکمرانی تعارض ایجاد نکند.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی ادامه داد: «در مورد تقابل، توجه به این مثال لازم است که در گزاره پایان یافتن رژیم شاهنشاهی ۲۵۰۰ ساله، تقابلی وجود داشت. این تقابل در زمانی بود که رژیم پهلوی دوم سال ۲۵۳۷ را اعلام می‌کند که به دنبال آن برگزاری کارناوال و جشن فرهنگ و هنر شیراز اتفاق می‌افتد و می‌خواهند این جریان را قوام دهند اما مردم در مواجهه با دنیای جدید، راه‌حل دیگری ارائه می‌دهند و آن انقلاب اسلامی است که از درون انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی خلق شد و از درون جمهوری اسلامی، یک نظریه مبتنی بر نظریه مردم‌سالاری دینی به وجود آمد. اینجا تقابل به وجود می‌آید.»

لزوم توجه بیشتر دانشگاهیان به نظریه‌پردازی

دکتر طهرانچی تأکید کرد: «لازم است که دانشگاهیان در این زمینه بیشتر کار کنند. کتاب به عنوان مظهر گزاره‌هایی که برون‌داده‌های علمی را ترویج و تحکیم می‌کند، باید بتوانند در حوزه‌های مختلف به یک نظریه قوی برسند. ما در دنیای رو به جلویی هستیم که وقتی از یک مقطع وارد مقطع بعد می‌شویم، باید در آن حوزه شروع به نظریه‌پردازی کنیم.» رئیس دانشگاه آزاد خاطرنشان کرد: «مجموعه دستاوردهایی که پیش روی نخبگان علمی بعد از سال ۱۳۵۷ به وجود آمد شامل راه‌حل علمی و گزاره‌های علمی و نظریه‌های علمی مبتنی بر پدیده اجتماعی قوام‌دار بود. پدیده‌ای که ۱۲۰ سال است زنده است، که ۷۵ سال آن تا بهمن ۱۳۵۷ است و پس از بهمن ۵۷ به دوره دوم خود که دولت‌سازی است، وارد شده است.»

انقلاب اسلامی نتیجه تقابل و تعارض تمدن‌هاست

وی با بیان اینکه «اگر ملت ما یک ملت تمدنی نبود، این خروجی از آن ظاهر نمی‌شد، گفت: «این امر درواقع یک تقابل و تعارض تمدن‌هاست. تمدن غرب یکسری پاسخ‌ها و نظریات و گزاره‌هایی دارد و مردم ما در منطقه یک نوع دیگر از نظریات، گزاره‌ها و پاسخ‌ها را دارند. شما می‌بینید نظریه مردم- دولت در کشور عراق هم ظهور و بروز پیدا می‌کند. خود حسامی در غزه توانسته بود با یک نظریه براساس رأی مردم، مدیریت غزه را به دست بگیرد. این یعنی اینکه انقلاب اسلامی مافقط خاص ایران نمانده و دارد خودش را تکثیر می‌کند.» دکتر طهرانچی افزود: «کشورهای خوبین نظام سلطه از جمله سه بار لشکرکشی ایالات متحده آمریکا به افغانستان و عراق، جنگ داعش و تحولات پس از هشتم اکتبر، یک مقابله با تفکر راه‌حلی است که دارد برای مردم‌سالاری دینی افق‌های جدیدی بازمی‌کند. این درواقع یک تقابل تمدنی است و این تقابل بدون شک در حال ساخته شدن و رشد کردن است. ما تازه در ابتدای راهیم.»

تأثیرگذاری منوط به پرداختن به نظریه‌های انقلاب اسلامی است

وی تأکید کرد: «ما برای اینکه موثر باشیم، امنیت داشته باشیم، اقتصاد پویا داشته باشیم و بتوانیم بزرگی این ملت را نمایندگی کنیم، باید در دانشگاه‌ها آنچنان که حق مطلب است، به نظریه‌های انقلاب اسلامی بپردازیم.» دکتر طهرانچی با بیان اینکه مردم با انقلاب اسلامی یک نظام نوین اجتماعی را به دنیای معاصر هدیه داده و آن را مطرح کردند، اظهار داشت: «در این نظم نوین جهانی، مردم می‌توانند باورهای دینی، حکمرانی، پیشرفت و سعادت را توأمان داشته باشند. دانشگاه‌ها باید در این زمینه تلاش کنند تا زاینده، مشاهده‌گر و نظریه‌ساز باشند.» رئیس دانشگاه آزاد ابراز امیدواری کرد: «ان‌شاءالله بتوانیم جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی را به محلی برای ارائه نظریه‌های قوا مدنده انقلاب اسلامی در همه شئون تبدیل کنیم. ان‌شاءالله این حرکت بتواند در دانشگاه‌های ما یک جریان شکوفایی را راه بیندازد.»

برای آینده لازم است گذشته انقلاب را بازخوانی کنیم

وحیدشالچی، معاون فرهنگی و اجتماعی وزیر علوم در این مراسم گفت: «همزمان شدن دهه فجر با ماه شعبان تقارن خوبی است. زمانی که مردم ایران در جریان جنبش انقلابی بودند، بدون بهره‌گیری از نهضت امام حسین نمی‌توانستند به موفقیت دست یابند. دومین سال است که جشنواره کتاب سال انقلاب اسلامی با همکاری وزارت علوم در حال برگزاری است. بیش از ۴ دهه از انقلاب می‌گذرد؛ اما هنوز ابعاد پیچیده‌ای وجود دارد که مطالعه‌ای در مورد آنها نشده است.»

معاون فرهنگی وزیر علوم ادامه داد: «برای آینده لازم است گذشته انقلاب را بازخوانی کنیم. ممکن است تغییراتی در سیر تاریخی داشته باشیم؛ اما آنچه انقلاب را مهم می‌کند این است که مجموعه ارزش‌های فرهنگی انقلاب نباید تغییر کند. وفاداری و پایداری به ایده انقلاب نباید مورد غفلت واقع شود. عدالت و شاخه‌های آن یکی از آرمان‌های اصلی انقلاب است که باید مورد توجه قرار گیرد. ما باید میراث خود را حفظ کنیم و برای آینده هم تلاش کنیم. این ویژگی متمایزکننده امام خمینی از سایر فقهای زمان خود بود. متاسفانه در برخی موارد ساده‌سازی کردیم و بخشی را از یاد بردیم. به آزادی توجه کردیم و عدالت فراموش شد. مجموعه ارزش‌های انقلاب اسلامی باید در کنار هم دیده شود که هم جمهوریت باشد هم اسلامیت.»

تفکیک جمهوری اسلامی از انقلاب اسلامی خطای بزرگ است

فرزاد جهان‌بین معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد در مراسم اختتامیه دومین جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی گفت: «جمهوری اسلامی مهم‌ترین دستاورد از میان دستاوردهای انقلاب اسلامی است و بدون جمهوری اسلامی، اهداف انقلاب اسلامی، قابل تحقق نیست.»

جهان‌بین ادامه داد: «اگر هیچ کاری برای حمایت از نظام اسلامی نباید فرگذار کرد. منتها چالش‌هایی وجود دارد. چالش‌های پیش روی انقلاب اسلامی را به شش دسته تقسیم کردم. چالش‌های مدیریتی به سرعت حل می‌شود؛ اما چالش‌های پارادایمی و ساختاری ممکن است صدها طول بکشد تا برطرف شود.»

دکتر جهان‌بین خاطرنشان کرد: «اگر نگاه عمیق و دقیق نداشته باشیم و نسخه‌های ساده‌انگارانه ارائه دهیم، به نتیجه نمی‌رسیم. در ادامه، حبیب‌الله گل محمدی، دبیر جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی در این مراسم با بیان اینکه «۶۶۱ اثر به دبیرخانه جشنواره ارسال شد، گفت: «پس از مرحله اول داوری، ۲۳۹ اثر به مرحله دوم داوری راه یافتند و در نهایت با ارزیابی داوران ۲۴ اثر برگزیده شدند. برخی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها با نوسط ۶ داور ارزیابی شدند.» وی افزود: «دومین جشنواره کتاب ملی سال انقلاب اسلامی به همت دانشگاه آزاد، وزارت علوم و وزارت فرهنگ و در راستای سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد با هدف تحقق آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب اسلامی برگزار شد. اولین جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی در بهمن ماه ۱۴۰۱ برگزار شد و دومین جشنواره در بهمن ۱۴۰۳ در حال برگزاری است. جشنواره‌های اول تا سوم در سطح دانشگاه آزاد برگزار شد.

برگزیدگان جشنواره چه کسانی‌اند؟

حسین میرچراغ‌خانی، یحیی فوزی و سیدجواد زائی درعی در بخش کتاب با محوریت اندیشه‌های امامین انقلاب اسلامی، یعقوب توکلی، عباس محمدی و علیرضا کلانتر مهرجردی در بخش کتاب با محوریت انقلاب اسلامی، مقداد محمودی، احمد شیر بحتمداری و علی عباسی در بخش رساله‌های دکتری با محوریت اندیشه‌های امامین انقلاب اسلامی، اسماعیل محجوبپور، علیرضا استادیان خوانی و مسعود کاویانی در بخش رساله‌های دکتری با محوریت انقلاب اسلامی، سیروس رضایی، زینب ناصریان و مهدی رضایی در بخش پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد با محوریت اندیشه‌های امامین انقلاب اسلامی و حسن فاطمی راد، هدیه افشار نادری و امیر محمد زیرجدی نیز در بخش پایان‌نامه ارشد با محوریت انقلاب اسلامی برگزیده شدند.

جشنواره باید محققان را به سمت تئوری‌پردازی سوق دهد

سیدجواد زائی‌درعی، دانشیار اسلامی پژوهشگاه علوم و فناوری و اقتصاد اسلامی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و نویسنده کتاب مفهوم اطلاق در نظریه ولایت مطلقه فقیه از دیدگاه امام خمینی (ره) که به عنوان یکی از برگزیدگان جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی معرفی شد، درباره این اثر به **فرهیختگان** گفت: «این کتاب مفهوم اطلاق در نظریه ولایت مطلقه از دیدگاه امام خمینی (ره) بوده که در اسفند سال ۱۴۰۱ منتشر شده است. این اثر دیدگاه امام را در موضوع ولایت مطلقه تشریح کرده و به سوءتفاهمات و تفسیرهای نادرست صورت‌گرفته از این نظریه پاسخ می‌دهد.»

او در ادامه بیان کرد: «در این کتاب تلاش شده است با شبهاتی که از سوی مخالفان اصل این نظریه و کسانی که تفسیر نادرستی از نظریه دارند، پاسخ داده شود. البته منشأ برخی از سوءتفاهمات رخ داده به غیر از تفسیرهای نادرست صورت گرفته؛ پاره‌ای از عملکردهای نادرستی بوده که به این سوءتفاهمات کمک می‌کند. دیدگاه امام، دیدگاه قابل دفاعی است. حتی بسیاری از اختیاراتی که امام معتقدند حکومت اسلامی در دنیای امروز دارند، بسیاری از حکومت‌های غربی در دنیا نیز این اختیارات را دارند.»

رائی‌درعی درباره چگونگی انتخاب موضوع تصریح کرد: «با توجه به اینکه امام خمینی (ره) بنیان‌گذار قابل دفاعی است، حتی در دنیای امروز و بین نسل جوان ایجاد کند. به عبارتی جشنواره‌ها باید پژوهشگران و محققان را به سمت تئوری‌های تحقیقاتی سوق دهند تا به ثبات جمهوری اسلامی کمک کنند.»

ثابت کردیم «مقاومت» با نظریه علمی قابل دفاع است

حسین میرچراغ‌خانی، استادیار گروه علوم سیاسی پژوهشگاه علوم اسلامی امام خمینی (ره) و نویسنده کتاب یکسو از آسار برتر جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی درباره کتاب تبیین نظریه مقاومت مبتنی بر اندیشه امامین انقلاب اسلامی گفت: «علی‌رغم منابع و محتوای خوبی که در حوزه دانش و معرفت اسلامی داریم، در بحث‌های ساختاربندی، صورت‌بندی، نظریه‌سازی و کاربردی‌سازی دانش یکسری ضعف‌هایی وجود دارد که باید برطرف شود.»

او با بیان اینکه ضعف در موضوع مقاومت نمود بیشتری دارد، ادامه داد: «با وجود اینکه ما با یک جریان و گفتمان حق و همچنین نظریه علمی مواجهیم که استدلال‌های مطابق با واقعیت‌های جهان معاصر و ارزش‌های دینی ما دارند، درباره آن‌ها شبهاتی وجود دارد که نشان می‌دهد در باره نظریه مقاومت آنگونه که باید کار نکردیم.»

حسین میرچراغ‌خانی در ادامه بیان کرد: «کتاب ما یک گام روشمند و مبتنی بر زبان و ساختارهای نظریه علمی بوده تا ثابت کنیم مقاومت و نظریه آن شعار و حرف نیست. درواقع ما با یک نظریه دقیق علمی مواجهیم که قادر است در کنار سایر نظریه‌های اجتماعی، انسانی و علوم سیاسی قرار بگیرد. نظریه مقاومت قابل دفاع بوده و می‌توانیم تجویز و تجویزهایش را به صورت منطقی معرفی کنیم.»

او با بیان این موضوع که نوآور بودن کتاب به دلیل استخراج نظریه‌ای مبتنی بر اندیشه امامین انقلاب اسلامی است، گفت: «از سال ۹۸ با توجه به فرمایشات مقام معظم‌رهبری که فرمودند نظریه اصیل مقاومت را تدوین کنید، کار را شروع کردیم و گامی به سوی تدوین نظریه مقاومت برداشتیم.»

استادیار گروه علوم سیاسی پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق(ع) درباره پیشنهادهایش برای اثرگذاری بیشتر جشنواره کتاب انقلاب افزود: «با توجه به اینکه دومین سالی بوده که جشنواره به صورت ملی برگزاری می‌شود، وجود یکسری نقص‌ها کاملاً طبیعی است. به نظر من جشنواره باید دامنه شمولش را گسترده‌تر کند زیرا به‌زعم من فقط موضوعات مرتبط با انقلاب اسلامی در این جشنواره جمع‌آوری شده‌اند. در صورتی که هر آنچه مورد نیاز انقلاب بوده را نیز می‌توانیم اضافه کنیم تا جشنواره پر رنگ‌تر شود. همچنین اگر سطح کارها از توصیفی، ترویجی به سمت نظریه‌پردازی پیش رود و یک مقدار تخصصی‌تر شوند، جشنواره طبیعتاً اثرگذارتر خواهد بود.»

جشنواره تجلی‌گاه شعار کاربردی شدن علوم انسانی است

یحیی فوزی، استاد تمام رشته علوم سیاسی و عضو پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و نویسنده کتاب امام خمینی در موا جهه با مخالفان و موافقان، اثر برگزیده جشنواره ملی کتاب سال انقلاب اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت: «این کتاب نتیجه یک پروژه تحقیقاتی است. هدف کتاب این بود که سیره امام استخراج شود تا بتوانیم توصیه‌های راهبردی و سیاستی برای آینده را از آن استخراج کنیم. امام خمینی معمار انقلابند و برای اینکه اندیشه‌هایشان به‌عنوان راه‌گشا عمل کند باید به‌صورت علمی- آکادمیک مورد بحث قرار بگیرد.» او با بیان این مطلب که ما در این کتاب رویکرد امام نسبت به مخالفان و موافقانش را بیان کرده‌ایم، افزود: «درواقع این کتاب نشان می‌دهد امام چه کسانی را در زمره موافقان و مخالفانش می‌داند. مخالفان امام در چند دسته طبقه‌بندی شده‌اند. اولین گروه مخالفان اسلام مانند کمونیست‌ها هستند. گروه دوم افرادی‌اند که اسلام را قبول داشته اما با اسلام سیاسی مخالف بودند؛ مانند جبهه ملی و انجمن حجتیه که به‌نوعی از اسلام سکولار دفاع می‌کنند. دسته سوم اسلام سیاسی را قبول داشتند اما به فقه توجه نداشتند مانند سازمان مجاهدین خلق و نهضت آزادی که با اسلام فقاهتی مخالف بودند.» یحیی فوزی در ادامه بیان داشت: «درواقع تلاش ما این بوده تا نوع مواجهه امام و برعکس مواجهه این افراد را تبیین کنیم زیرا طی دهه اول انقلاب در مقابل اندیشه‌های امام قرار داشت